

Kirjoittajakutsu: Aikuiskasvatuksen vuosikirja.

Haavoilla. Käsite ja kokemus. (työnimi)

Aikuiskasvatuksen tutkimusseura julkaisee Aikuiskasvatuksen vuosikirja -sarjaa, joka tarkastelee ajan-kohtaisia ilmiöitä aikuiskasvatustieteellisestä näkökulmasta. Nyt haemme kirjoittajia (arviolta) vuonna 2022 julkaistavaan vuosikirjaan, jonka teemana on haava. Haavalla tarkoitamme ihmiseen tai muuhun eliöön tullutta rikkoumaa, joka voi syntyä ulkoisen tai sisäisen tekijän kautta. Vaikka tausta-ajatus on aikuiskasvatustieteellinen, artikkeleita toivotaan monilta eri tieteenaloilta ja tieteenalojen rajoja koetellen. Haavoilla-teos muodostaa kolmannen osan eriarvoistumista ja selviytymistä eri tavoin käsittelevässä Aikuiskasvatuksen vuosikirja -trilogiassa.

Haava käsitteenä ja metaforana kutsuu esiin monenlaisia näkökulmia. Haavoja tehdään, sidotaan ja hoidetaan. Toinen asettuu tai asetetaan hoivattavan ja toinen hoitajan positioon. Haavoittumattomuus on vain silmänlumetta; edes etuoikeutetut eivät välty haavoilta. Haavoittuvuus on feminiiniseksi mielletty piirre. Nykyisin esimerkiksi yritysmaailmassa ja akateemisessa kontekstissa haavoista saa puhua ja niitä saa näyttää – mutta vain tiettyyn rajaan asti. Haavoja ja haavoittuvuutta myös kätketään, eivätkä kaikki saa haavoilleen hoitoa.

Kasvatus- ja yhteiskuntatieteissä on käytetty käsitettä haavoittuvuus, kun on haluttu tarkastella erilaisia haavoittavia elämäntilanteita aiheuttavia prosesseja ja rakenteita (esim. Butler 2004; Farrarese 2016; Käll 2016). Käsite on kuitenkin koettu ongelmalliseksi, sillä haavoittuvuus ymmärretään usein jonkun tietyn ryhmän pysyväksi ominaisuudeksi (Virokannas, Liuski & Kuronen 2018). Sen ajatellaan myös leimaavan haavoittuviksi nimettyjä ryhmiä. Käyttämällä haavan käsitettä suuntaamme katseen haavoittumisen hetkiin ja siihen, mitä sen jälkeen tapahtuu.

Aikuiskasvatustieteen kentällä haavan metafora on uudenlainen ja tärkeä keskustelunavaus. Aikuiskasvatustieteelliseen keskusteluun tarvitaan lisää intersektionaalisuuden huomioimista ja muistutusta kaikkien ja kaiken haavoittuvuudesta. Esimerkiksi ajankohtainen koronapandemia on osoittanut, kuinka haavoittuvia perinteisesti vakaiksi mielletyt yhteiskunnatkin ovat.

Suomenkielisessä kirjallisuudessa haavoittuvuuskin on suhteellisen uusi käsite. Suomalaiset tutkijat ovat käyttäneet sen lähikäsitteitä, joita ovat esimerkiksi marginalisaatio, eriarvoistuminen, syrjäytyminen ja prekarisaatio. Aikuiskasvatustieteessä näitä teemoja on tarkasteltu muun muassa kasvatuksen ja koulutuksen, työelämän epävakautumisen sekä ekologisen kriisin näkökulmista (Brunila & Rossi 2018; Salonen & Joutsenvirta 2018; Virkki 2004). Toisaalta haavoittuvuus on noussut esiin tiettyihin elämäntilanteisiin, kuten lapsuuteen, vanhuuteen tai koulutuksesta työelämään siirtymiseen kuuluvana asiantilana (Julkunen, Kaskisaari, Rikala & Virkki 2009; Nikander & Zechner 2006).

Lisäksi aihetta on epäsuorasti käsitelty julkaisuissa, joissa kirjoitetaan ihmisten näennäisestä haavoittumattomuudesta ja selviytymisen eetoksesta. Tästä esimerkkejä ovat kaksi aiempaa Aikuiskasvatuksen vuosikirjaa, joissa eri näkökulmista eriarvoistumista käsitteleviä artikkeleita sitoivat yhteen huiputus- ja tietokykykapitalismikäsitteet. Haavat liittyvät aikuiskasvatukseen myös siksi, että kasvatukseen ja koulutukseen viitataan keinoina luoda mahdollisuuksia elämän epävarmuuksien ja eriarvoistumisen hallintaan (Toiviainen, Kersh & Hyytiä 2019).

Kirjan osiot

Johdanto ”Haavat ja haavoittuminen” käsittelee haavan käsitettä, erilaisia haavoja (fyysiset, henkiset, kulttuuriset jne.) sekä haavoittumista. Johdannon ohella teos tulee sisältämään seuraavat osiot, kussakin kolme artikkelia:

Osa 1. Haavojen kontekstit

Tässä osassa tuotetaan rakenteellinen näkökulma haavoihin ja haavoittumiseen. Luvut käsittelevät erilaisiin vähemmistöasemiin (kuten vammaisuus, rodullistaminen, sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöt) liitettyä haavoittuvuutta ja tuottavat kriittisiä ja tuoreita näkökulmia aiempaan keskusteluun.

Osa 2. Haavoittuminen ja haavoittaminen; haavoittumattomuus

Tässä osassa kysytään muun muassa, ketkä saavat haavoja ja ketkä välttyvät niiltä; kuka ja mikä tekee haavoja. Osan keskiössä on haavoihin ja haavoittumiseen liittyvän vallankäytön ja erilaisten valta-asemien tarkastelu.

Osa 3. Haavanhoito

Luvut käsittelevät tutkimuksen, opetuksen ja koulutuksen, aikuiskasvatuksen, kuten vapaan sivistystyön, keinoja hoitaa haavoja.

Osa 4. Paraneminen, parantuminen

Tässä osiossa pohditaan haavojen parantumista ja parantamista yksilöiden sekä heidän muodostamiensa yhteisöjen toiminnan näkökulmasta. Voidaan kysyä esimerkiksi, miten taide tai osallistuminen kansalaistoimintaan parantaa haavoja, tai miten ruumiillisuus, ikä ja vanheneminen ovat sidoksissa parantumiseen.

Artikkelit (pituus enintään 45 000 merkkiä välilyönteineen) voivat olla empiirisiä tai teoreettisia, myös katsausartikkeleita tai metodisia kysymyksiä pohtivia. Kirja on tarkoitettu tiedeyleisölle, mukaan lukien opiskelijoille. Lisäksi toivomme sen tavoittavan kansalaistoimijoita. Tavoitteena on laadukas ja monipuolinen artikkelikokoelma, joka soveltuu oppikirjaksi erityisesti korkeakouluihin, esimerkiksi aikuiskasvatuksen, erityis- ja sosiaalipedagogiikan, sosiologian, sosiaalityön, kulttuurintutkimuksen, sukupuolentutkimuksen ja yhteiskuntapolitiikan oppiaineisiin.

Kiinnostuitko osallistumisesta vuosikirjan tekemiseen?

Lähetä tiivis (enintään 200 sanaa) kuvaus teksti-ideastasi toimituskunnalle (erja.laakkonen@uef.fi) viimeistään **9.11.2020**. Tekstien valinnasta vuosikirjaan päätetään vuoden 2020 loppuun mennessä. Valmiit artikkelikäsitteet tulemaan pyytämään kevättalvella 2021 (arviolta 21.3.2021). Tämän jälkeen artikkeleita käydään läpi toimituskunnassa, ja syksyllä 2021 käynnistyy refereesieritys, kustantajan vaatimukset ja aikataulusuunnitelman huomioiden. Kirjan julkistus ajoittuu tämänhetkisen suunnitelman mukaan syksyyn 2022, mutta vasta kustantajan varmistuttua voidaan päättää aikataulusta tarkemmin.

Toivomme kirjoittajiksi niin kokeneita kuin nuoria tutkijoita (esim. pro graduun pohjautuvat artikkelit, väitöskirjatyöhön liittyvät artikkelit).

Kutsua saa mielellään välittää omissa verkostoissa.

Toimituskunta:

KT, FM Erja Laakkonen; YTT, dos. Tiina Sotkasiira; YTT Iiris Lehto; KM, OTM Mirva Heikkilä.

Lisätietoja:

erja.laakkonen@uef.fi